

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 77/08-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. novembra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti V. Š., V., a G. G., V., zastúpených advokátom JUDr. M. J., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 181/92 takto

r o z h o d o l :

Základné právo V. Š. a G. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 181/92 porušené nebolo.

Odôvodnenie:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 77/08-9 z 18. marca 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť V. Š. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice - okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 181/92.

Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval 8. apríla 2008 okresný súd, aby sa k sťažnosti vyjadril.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti z 23. apríla 2008 (sp. zn. Spr.V 255/2008, doručenom ústavnému súdu 9. mája 2008) uviedol:

„- Sťažovateľka je právna nástupkyňa po pôvodnej žalobkyni v 10. rade pod písm. a, ktorá si uplatňovala reštitučný nárok po pôvodnom pozemkovoknižnom vlastníkovi N. F.

- Podaním právneho zástupcu žalobcov zo dňa 22. 8. 2006 (č. l. 266) bolo oznámené súdu, že žalobkyňa A. G., rod. F., zomrela a jej právnymi nástupcami sú: syn G. G., bytom M., a dcéra V. Š., rod. G., bytom M. Zároveň bol doručený úmrtý list.

- Dňa 4. 12. 2006 boli písomne vyzvaní právni nástupcovia pôvodnej žalobkyne o oznámenie, či vzhľadom na úmrtie ich matky trvajú na návrhu, prípadne ho berú späť. Výzvu obaja prevzali dňa 8. 12. 2006.

- Dňa 13. 12. 2006 právny nástupca G. G. oznámil súdu, že na návrhu netrvá a berie ho späť.

- Sťažovateľka na výzvu súdu reagovala až na základe predvolania na pojednávanie na deň 9. 3. 2007, kedy telefonicky oznámila súdu, že sa ospravedlňuje z neúčasti

na pojednávaní a písomne oznámi, že na návrhu netrvá a berie ho späť (úradný záznam zo dňa 6. 3. 2007 č. l. 283)

- Dňa 7. 3. 2007 bolo súdu doručené písomné stanovisko sťažovateľky, podľa ktorého netrvá na návrhu a berie ho späť (č. l. 284).

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že sťažovateľka vo svojej sťažnosti v bode I. uvádzala skutočnosti, ktoré sa nezakladajú na pravde.

Sťažovateľka neprejavila záujem pokračovať v konaní začatom jej právnou predchodkyňou A. G. po jej úmrtí.“

V závere svojho vyjadrenia predseda okresného súdu súhlasil, aby ústavný súd prejednal sťažnosť bez nariadenia pojednávania.

Právny zástupca sťažovateľky vo svojom podaní z 5. júna 2008 doručenom ústavnému súdu 11. júla 2008 oznámil, že sťažovateľka súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci. K vyjadreniu okresného súdu stanovisko nezaujal.

Uznesením č. k. III. ÚS 171/08-10 z 27. mája 2008 ústavný súd prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť G. G. (ďalej len „sťažovateľ“, spolu so sťažovateľkou ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 181/92, a veci vedené na ústavnom súde pod sp. zn. III. ÚS 77/08 a sp. zn. III. ÚS 171/08 spojil na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. III. ÚS 77/08.

Predseda okresného súdu sa na výzvu ústavného súdu z 15. júna 2008 vyjadril k sťažnosti sťažovateľa vo svojom stanovisku z 21. júla 2008 (sp. zn. Spr. V 255/2008) doručenom ústavnému súdu 1. augusta 2008, v ktorom zopakoval rozhodujúce skutočnosti uvedené už v jeho vyjadrení z 23. apríla 2008 k sťažnosti sťažovateľky, a oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní. Predseda okresného súdu ďalej uviedol: „*Sťažovatelia neprejavili záujem pokračovať v konaní začatom ich právnou predchodkyňou A. G. po jej úmrtí a preto sťažnosť sťažovateľov považujem za nedôvodnú a najmä za účelovú vzhľadom na Nález ÚS*

SR sp. zn. IV. ÚS 54/07-57. Skutočnosti udávané sťažovateľmi v sťažnosti sú nepravdivé a klamlivé o čom svedčí aj spisový materiál.“

Právny zástupca sťažovateľa v stanovisku z 13. augusta 2008 (ústavnému súdu doručenom 18. augusta 2008), ktorým reagoval na vyjadrenie okresného súdu z 21. júla 2008, okrem iného uviedol: „*K podaniu okresného súdu zo dňa 21. júla 2008 v ktorom okresný súd tvrdí, že došlo k späťvzatiu návrhu zo strany sťažovateľa uvádzame, že tomu tak nie je. Žalobca je účastníkom konania vedeného pod sp. zn. 6 C/181/1992 o čom svedčí aj potvrdenie okresného súdu zo dňa 11. februára 2008 v ktorom okresný súd potvrdzuje, že sťažovateľ vystupuje v konaní ako odporca (správne má byť žalobca) v 23. rade. Potvrdenie prikladáme v prílohe.*“ Právny zástupca súčasne oznámil, že sťažovateľ súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

Ústavný súd zo súvisiaceho súdneho spisu zistil v rovnaké skutočnosti, ako vo svojom vyjadrení uviedol predseda okresného súdu. Ústavný súd ďalej zistil (úradný záznam z 31. októbra 2008), že okresný súd uznesením č. k. 6 C 181/92-468 z 19. júna 2008 konanie o návrhu sťažovateľov zastavil a uvedené uznesenie nadobudlo právoplatnosť 10. júla 2008.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup

samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom posudzovaného konania vedeného okresným súdom je majetkový spor súvisiaci s reštitúciou. Právna predchodkyňa sťažovateľov spolu s ďalšími žalobcami si uplatnila nárok, ktorý vychádzal zo zákona č. 403/1990 Zb. o zmiernení následkov niektorých majetkových krívd v znení neskorších predpisov. Tieto spory boli najmä spočiatku komplikované tým, že súdy nemali skúsenosti s aplikáciou reštitučných zákonov. Podľa ústavného súdu v danom prípade ide najmä o skutkovo zložitú majetkovú vec, ktorá vyžadovala dokazovanie predovšetkým výpoveďami a vyjadreniami účastníkov, svedkov, zaobstaraním a vyhodnotením listinných dôkazov, a teda časovo náročnejší procesný postup v konaní.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri preskúmaní na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu zistil, že skutočnosti, ktoré sťažovatelia uviedli vo svojich sťažnostiach, nezodpovedajú skutočnostiam vyplývajúcim zo súdneho spisu. Predovšetkým sťažovatelia nie sú pôvodnými žalobcami, tak ako to vyplýva z obsahu ich sťažnosti, ale do konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 6 C 181/92 vstúpili ako právni nástupcovia po pôvodnej žalobkyni (ich matke) na základe oznámenia právneho zástupcu pôvodných žalobcov z 22. augusta 2006 o jej úmrtí. Následne okresný súd písomne vyzval sťažovateľov, aby sa vyjadrili, či vzhľadom na úmrtie ich matky trvajú na podanom návrhu, prípadne ho berú späť. Sťažovateľ 13. decembra 2006 oznámil okresnému súdu, že na návrhu netrvá a berie ho späť, a sťažovateľka 7. marca 2007 doručila okresnému súdu písomné stanovisko, podľa ktorého na návrhu netrvá a berie ho späť. Zo súvisiaceho súdneho spisu ústavný súd zistil, že okresný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti uznesením č. k. 6 C 181/92-468 z 19. júna 2008 konanie o návrhu sťažovateľov zastavil, proti ktorému mali sťažovatelia možnosť

podat' odvolanie. Uvedené uznesenie na základe zistenia ústavného súdu nadobudlo právoplatnosť 10. júla 2008.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03). Z uvedeného vyplýva, že ochrany základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a rovnako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru sa sťažovateľ môže úspešne domáhať v konaní pred ústavným súdom podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vtedy, ak v čase podania sťažnosti sa nachádza v stave právnej neistoty zapríčinennej postupom orgánu verejnej moci.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovatelia neprejavili záujem pokračovať v konaní po svojej právnej predchodkyni a na výzvu okresného súdu oznámili, že návrh na začatie konania, ktorý podala ich právna predchodkyňa spoločne s ďalšími žalobcami vo veci, berú späť, pričom okresný súd následne rozhodol tak, že uznesením konanie o návrhu vo vzťahu k sťažovateľom zastavil. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že dispozitívny procesný úkon (späťvzatie návrhu na začatie konania) v období, ktoré predchádzalo podaniu sťažnosti ústavnému súdu, vylučuje následný stav pretrvávajúcej právnej neistoty. Preto tvrdenia sťažovateľov o pretrvávajúcom, resp. dlhoročnom (takmer 16 ročnom) stave právnej neistoty, v ktorom sa v dôsledku nekonania, resp. konania okresného súdu so zbytočnými priet'ahmi nachádzajú, v kontexte uvedených skutočností ústavný súd považoval za účelové.

Tvrdenie sťažovateľa vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 18. augusta 2008, že z jeho strany nedošlo k späťvzatiu návrhu na začatie konania a že je účastníkom konania, o čom svedčí aj potvrdenie okresného súdu z 11. februára 2008, v ktorom okresný súd potvrdzuje, že sťažovateľ vystupuje v konaní ako žalobca v 23. rade, ústavný súd neakceptoval. Zo súdne spisu, ako aj z príloh k sťažnosti jednoznačne vyplýva, že podaním z 13. decembra 2006 sťažovateľ vzal žalobu späť. Potvrdenie okresného súdu z 11. februára 2008 nespochybňuje sťažovateľovo späťvzatie návrhu, keďže v zmysle § 96 OSP účinky tohto dispozitívneho úkonu účastníka konania v podobe zastavenia konania nenastupujú

okamihom doručenia späťvzatia návrhu na začatie konania, ale až rozhodnutím súdu o zastavení konania, a to za podmienok ustanovených v § 96 ods. 2 a 3 OSP. V sťažovateľom namietanom konaní okresný súd uznesením č. k. 6 C 181/92-468 z 19. júna 2008 konanie o návrhu sťažovateľa zastavil.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu v sťažovateľmi napadnutom konaní, ústavný súd samotný postup okresného súdu nehodnotil, keďže vo vzťahu k sťažovateľom ani nemohol vzhľadom na už uvedené skutočnosti spôsobiť porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 181/92 nebolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Pokiaľ ide o žiadosť sťažovateľov prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných priesťahov a priznať im úhradu trov právneho zastúpenia, ako aj primerané finančné zadost'učinenie, ústavný súd uvádza, že tieto výroky sú viazané na vyhoviecie vo veci samej. Keďže ústavný súd vyslovil, že v sťažnosti označené práva sťažovateľov porušené neboli, uvedenými návrhmi sťažovateľov sa pri svojom rozhodovaní už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. novembra 2008